

Бакалаврська робота

БР.ІС. – 03.00.000 ПЗ

Група ІС-21-1

Андрій Васильків

2025

Міністерство освіти і науки України
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Інститут гуманітарної підготовки та державного управління
Кафедра документознавства та інформаційної діяльності

Васильків Андрій Романович

(прізвище, ім'я, по батькові)

УДК 005.34

(індекс)

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

(назва роботи)

Документознавство та інформаційна діяльність

(назва освітньої програми)

029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

(шифр і назва спеціальності)

Робота містить результати власних досліджень, використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело:

Здобувач освітнього ступеня

А. Р. Васильків

(підпис, ініціали та прізвище здобувача)

Науковий керівник

Л. І. Демчина

(підпис, прізвище, ім'я, по батькові керівника)

к. н. із соц. комун., доцент кафедри ДІД

науковий ступінь, вчене звання керівника)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри документознавства

та інформаційної діяльності, проф.

Ю. Л. Романишин

(посада)

(підпис)

(дата)

(ініціали та прізвище)

Івано-Франківськ – 2025

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Інститут _____ *гуманітарної підготовки та державного управління*
 Кафедра _____ *документознавства та інформаційної діяльності*
 Освітній рівень _____ *бакалавр*
 Освітньо-професійна програма _____ *Документознавство та інформаційна діяльність*
 Спеціальність _____ *029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»*

ЗАТВЕРДЖУЮ :

Завідувач кафедри

проф. Ю. Л. Романишин

«__» _____ 2025 р.

**ЗАВДАННЯ
НА БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

Васильків Андрію Романовичу
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Бенчмаркінг електронних інформаційних ресурсів установи (на прикладі Науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ)»

керівник роботи доц. Демчина Л. І.

затверджено наказом закладу вищої освіти від « 26 » березня 2025 р. № 238/7

2. Строк подання студентом роботи: 02 червня 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи: навчальні підручники, посібники, періодичні видання, нормативно-правові документи, довідники, словники, Інтернет-ресурси, матеріали конференцій тощо.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ БЕНЧМАРКІНГУ ЕЛЕКТРОННИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ БІБЛІОТЕЧНИХ УСТАНОВ

1.1 Поняття «бенчмаркінгу» та його застосування у сфері бібліотечної справи

1.2 Характеристика сучасних електронних інформаційних ресурсів бібліотек

1.3 Особливості електронного інформаційного обслуговування бібліотеками ЗВО

РОЗДІЛ 2 ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ ІФНТУНГ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ БЕНЧМАРКІНГУ

2.1 Загальна характеристика науково-технічної бібліотеки Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

2.2 Порівняльний аналіз електронних ресурсів науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ з бібліотеками ЗВО із застосуванням методів бенчмаркінгу

2.3 Оптимізація та вдосконалення електронних інформаційних ресурсів науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):

рисунок – 11; таблиці – 1; додатки на 4 сторінках

6. Консультанти розділів роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Вступ	доцент каф. ДІД Х. М. Вінтонів		
Розділ 1, 2, 3	доцент каф. ДІД Х. М. Вінтонів		
Висновки	доцент каф. ДІД Х. М. Вінтонів		
Перелік використаних джерел	доцент каф. ДІД Х. М. Вінтонів		

7. Дата видачі завдання: 19 листопада 2024р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

<i>№ з/п</i>	<i>Назва етапів бакалаврської роботи</i>	<i>Термін виконання етапів роботи</i>	<i>Примітка</i>
1	Вибір теми бакалаврської роботи та обґрунтування її актуальності	до 19.11.2024	<i>виконано</i>
2	Визначення об'єкта, предмета, мети, завдань та методів дослідження	до 10.01.2025	<i>виконано</i>
3	Складання попереднього плану бакалаврської роботи	до 01.02.2025	<i>виконано</i>
4	Пошук і відбір літератури по темі бакалаврської роботи, складання списку використаних джерел	21.01.2025 – 05.02.2025	<i>виконано</i>
5	Аналітико-синтетичне опрацювання літератури до теми роботи	06.02.2025 – 20.02.2025	<i>виконано</i>
6	Написання тексту бакалаврської роботи відповідно до її структури:	01.03.2025 – 05.04.2025	<i>виконано</i>
7	Написання вступу до теми бакалаврського дослідження	06.04.2025 – 10.04.2025	<i>виконано</i>
8	Підготовка графічних матеріалів чи іншого унаочнення	11.04.2025 – 15.04.2025	<i>виконано</i>
9	Формулювання висновків до кожного із розділів дослідження	16.04.2025 – 20.04.2025	<i>виконано</i>
10	Оформлення кінцевого списку використаних джерел та додатків	21.04.2025 – 25.04.2025	<i>виконано</i>
11	Оформлення та попередній захист бакалаврської роботи	до 28.04.2025	<i>виконано</i>
12	Внесення коректив та кінцеве редагування бакалаврської роботи	01.05.2025 – 20.05.2025	<i>виконано</i>
13	Реєстрація бакалаврської роботи на кафедрі	до 02.06.2025	<i>виконано</i>
14	Захист бакалаврської роботи	17.06.2025	

Студент _____ Андрій ВАСИЛЬКІВ

Керівник роботи _____ Любов ДЕМЧИНА

АНОТАЦІЯ

Васильків А. Р. «Бенчмаркінг електронних інформаційних ресурсів установи (на прикладі науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ)». ІФНТУНГ, 2025. 60 с.

Бакалаврська робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу. Івано-Франківськ, 2025.

Бакалаврська робота присвячена використанню бенчмаркінгу електронних інформаційних ресурсів бібліотечних установ. Дослідження показали, що науково-технічна бібліотека ІФНТУНГ є книгозбірнею, яка надає доступ користувачам до найбільшої множини електронних інформаційних ресурсів.

У першому розділі окреслено основні поняття «бенчмаркінг» та «електронні інформаційні ресурси». Виділено кілька типів бенчмаркінгу (внутрішній, конкурентний, функціональний, процесний, загальний, асоціативний, глобальний), вибір яких залежить від мети дослідження та контексту функціонування організації. З'ясовано, що електронні інформаційні ресурси мають низку особливостей, що потребують розробки специфічних підходів до їх збереження, класифікації та надання доступу.

У другому розділі зазначено, що у контексті бібліотечної справи бенчмаркінг розглядається як інструмент стратегічного розвитку та вдосконалення професійної діяльності бібліотек. Окреслено оптимізацію та вдосконалення електронних інформаційних ресурсів науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ, що є важливим кроком до підвищення якості обслуговування користувачів і забезпечення ефективної підтримки навчального та наукового процесу університету.

Ключові слова: бенчмаркінг, електронні інформаційні ресурси, бібліотечні установи, інформаційні послуги, інформаційне обслуговування.

ABSTRACT

Vasykiv A. R. "Benchmarking of Electronic Information Resources of Institutions (on the example of the Scientific Technical Library of IFNTUOG)". IFNTUNG, 2025. 60 p.

Bachelor's thesis for obtaining the Bachelor's degree in specialty 029 "Information, Library and Archival Studies." Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas. Ivano-Frankivsk, 2025.

This bachelor's thesis is dedicated to the application of benchmarking for electronic information resources in library institutions. The research revealed that the Scientific and Technical Library of IFNTUNG is a repository that provides users with access to the largest array of electronic information resources.

The first chapter outlines the basic concepts of "benchmarking" and "electronic information resources." Several types of benchmarking are identified (internal, competitive, functional, process, generic, associative, global), with the choice depending on the research objective and the organizational context. It was found that electronic information resources possess specific characteristics requiring the development of specialized approaches for their preservation, classification, and access provision.

The second chapter states that in the context of library science, benchmarking is viewed as a tool for strategic development and the enhancement of professional library activities. The optimization and improvement of the electronic information resources of the Scientific and Technical Library of IFNTUNG are defined as important steps toward improving the quality of user services and ensuring effective support for the university's educational and research processes.

Keywords: benchmarking, electronic information resources, library institutions, information services, information support.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ БЕНЧМАРКІНГУ ЕЛЕКТРОННИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ БІБЛІОТЕЧНИХ УСТАНОВ.....	11
1.1 Поняття «бенчмаркінгу» та його застосування у сфері бібліотечної справи.....	11
1.2 Характеристика сучасних електронних інформаційних ресурсів бібліотек.....	15
1.3 Особливості електронного інформаційного обслуговування бібліотеками ЗВО.....	21
РОЗДІЛ 2. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ ІФНТУНГ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ БЕНЧМАРКІНГУ.....	28
2.1 Загальна характеристика науково-технічної бібліотеки Івано- Франківського національного технічного університету нафти і газу.....	28
2.2 Порівняльний аналіз електронних ресурсів науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ з бібліотеками ЗВО із застосуванням методів бенчмаркінгу.....	35
2.3 Оптимізація та вдосконалення електронних інформаційних ресурсів науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ.....	39
ВИСНОВКИ.....	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	50
ДОДАТКИ.....	56

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасному інформаційному суспільстві ефективне управління електронними інформаційними ресурсами є важливою складовою успішної діяльності освітніх, наукових, бібліотечних та інших установ. Зі стрімким розвитком цифрових технологій, електронні ресурси стають не лише інструментом забезпечення доступу до знань, а й елементом конкурентної переваги. У зв'язку з цим зростає потреба у впровадженні сучасних підходів до оцінювання та вдосконалення інформаційних систем, одним із яких є бенчмаркінг. Бенчмаркінг електронних інформаційних ресурсів передбачає порівняльний аналіз власних рішень і практик з найкращими зразками у галузі, що дозволяє виявити ефективні моделі організації, доступу, збереження й поширення інформації. Це не лише сприяє покращенню якості інформаційного обслуговування користувачів, а й підвищує конкурентоспроможність установи в умовах цифрової трансформації.

Зміна інформаційних запитів сучасного суспільства, підвищені вимоги до якості інформаційного обслуговування, специфіка опрацювання документно-інформаційних ресурсів, а також динамічний розвиток соціальних комунікацій зумовили формування нових форм і методів надання послуг бібліотеками як соціальними інституціями. Ці зміни передбачають забезпечення вільного доступу до інформації в режимі реального часу, незалежно від її фізичного розташування або способу обробки. Зміст діяльності бібліотек зазнає трансформації: від традиційної моделі накопичення документів поступово відбувається перехід до організації повнотекстового доступу до значних обсягів інформації у дистанційному форматі. В умовах цифровізації пріоритети роботи бібліотек закладів вищої освіти зміщуються – тепер головною метою стає не кількість читачів чи

проведених заходів, а якість доступу до знань та оперативність інформаційного обслуговування.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю адаптації до швидких змін у сфері інформаційних технологій, а також потребою у вдосконаленні методів управління ресурсами для забезпечення сталого розвитку установ.

Метою дослідження є аналіз і систематизація практик бенчмаркінгу, що застосовуються до електронних інформаційних ресурсів бібліотечних установ, з метою виявлення ефективних підходів до їх розвитку, удосконалення сервісів та підвищення якості інформаційного обслуговування користувачів.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання**:

- висвітлити поняття «бенчмаркінг» та його застосування у сфері бібліотечної справи;
- з'ясувати критерії ефективності електронних інформаційних ресурсів бібліотек;
- проаналізувати вітчизняні та зарубіжні практики у сфері електронного бібліотечного обслуговування;
- охарактеризувати напрямів діяльності науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ;
- провести порівняльний аналіз електронних ресурсів обраних бібліотечних установ із застосуванням методів бенчмаркінгу;
- розробити практичні рекомендації для оптимізації та вдосконалення електронних інформаційних ресурсів науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ на основі отриманих результатів.

Об'єкт дослідження – процеси формування, організації та функціонування електронних інформаційних ресурсів у бібліотечних установах.

Предмет дослідження – методи та інструменти бенчмаркінгу, що застосовуються для оцінювання, порівняння та покращення електронних інформаційних ресурсів науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом збільшились дослідження, присвячені проблемам у галузі бенчмаркінгу як інструменту підвищення ефективності діяльності підприємств. Безпосередньо цим дослідженням присвятили свої праці О. В. Кравець, Н. Е. Кунанець, С. А. Манжос, Н. В. Навольська, А. В. Ржеуський та О. В. Христенко досліджували бенчмаркінг електронних інформаційних ресурсів бібліотек закладів вищої освіти України. Проблематику визначення сутності електронного ресурсу у своїх наукових розвідках аналізували А. О. Крючин, Т. А. Майстрович та В. С. Петров. Аспекти формування електронних бібліотек з різних позицій досліджував А. С. Антопольський. Це свідчить про те, що питання особливостей електронного ресурсу в діяльності бібліотек і нині не втрачає своєї актуальності.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження стали загальні методи наукового пізнання, а також спеціалізовані методи, адаптовані для вивчення методів та інструментів бенчмаркінгу, що застосовуються для оцінювання, порівняння та покращення електронних інформаційних ресурсів науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ. Серед загальних використовувався аналіз та синтез наукової літератури для узагальнення існуючих теоретичних підходів до бенчмаркінгу, електронного бібліотечного обслуговування та цифрової трансформації інформаційних установ. Він дав змогу виокремити ключові категорії, тенденції та дослідницькі підходи у цій сфері. Порівняльний аналіз передбачив порівняння електронних інформаційних ресурсів різних установ (бібліотек, інформаційних центрів, університетських репозитаріїв) на основі визначених критеріїв: функціональність, доступність, користувацький досвід, оновлюваність, інтероперабельність, інтеграція з іншими сервісами тощо. Цей метод дає змогу ідентифікувати кращі практики та формувати

рекомендації щодо покращення. Контент-аналіз вебресурсів установ застосовувався для оцінки змістовного наповнення та структури електронних ресурсів: типи документів, наявність мультимедійних об'єктів, мовна доступність, наявність сервісів для взаємодії з користувачами. Системний підхід застосовувався як методологічна основа дослідження, що передбачає розгляд електронних інформаційних ресурсів як елементів цілісної інформаційної системи установи, взаємопов'язаних із іншими компонентами інформаційної інфраструктури.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає у розробці стратегій удосконалення сервісів та підвищення якості інформаційного обслуговування користувачів науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ.

Структура бакалаврської роботи. Бакалаврська робота складається із вступу, двох розділів (шести підрозділів), висновків, переліку використаних джерел та додатків. Обсяг основної частини роботи – 50 сторінок. Перелік використаних джерел містить 50 найменувань. Робота містить чотири додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ БЕНЧМАРКІНГУ ЕЛЕКТРОННИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ БІБЛІОТЕЧНИХ УСТАНОВ

1.1 Поняття «бенчмаркінгу» та його застосування у сфері бібліотечної справи

Бенчмаркінг – це систематизований підхід до виявлення, аналізу та впровадження найкращих зразків продукції, послуг, технологій, обладнання, процесів і практик з метою підвищення ефективності діяльності організації. Його основна мета – удосконалення власної роботи та досягнення конкурентних переваг. На думку науковців, об'єктом бенчмаркінгу можуть виступати виробничі технології, організаційні процеси, методи управління виробництвом і збутом, а також системи забезпечення безпеки [27].

Згідно з дослідженням О. В. Кравця, «термін «бенчмаркінг» трактується науковцями та практиками по-різному – як концепція, процес, вид діяльності, інструмент оцінювання стратегій та цілей, а також як метод здобуття конкурентних переваг. Сьогодні бенчмаркінг орієнтується не лише на збір порівняльної інформації чи визначення лідерів у галузі, а й на формування корпоративної культури, відкритої до впровадження кращих практик і пошуку ефективних моделей функціонування підприємств, зокрема й за межами власної галузі. Узагальнюючи різні підходи, бенчмаркінг можна визначити як інструмент підвищення конкурентоспроможності, що базується на системному й безперервному аналізі, вивченні та адаптації найуспішніших бізнес-практик до конкретних умов. Це сприяє ефективнішому задоволенню ринкових потреб, підвищує результативність діяльності та забезпечує сталий розвиток в умовах нестабільного зовнішнього середовища» [18].

На думку О. В. Христенка та С. О. Манжоса «бенчмаркінг – це систематична діяльність підприємства, яка передбачає вивчення та використання передового досвіду підприємств визначеної галузі для поліпшення діяльності даного підприємства та завоювання ним бажаної конкурентної позиції на ринку. Бенчмаркінг включає комплекс засобів, що дозволяють систематично знаходити, оцінювати всі переваги чужого досвіду і організовувати їх використання у своїй роботі. Бенчмаркінг спрямований на вивчення бізнесу. Щодо інновацій він означає вивчення бізнесу інших підприємств або підприємців з метою виявлення основоположних характеристик для розробки своєї інноваційної політики і конкретних видів інновацій» [48].

Різні визначення терміна «бенчмаркінг» подано на рисунку 1.1:

- це постійний процес вивчення, аналізу та зіставлення методів, які застосовуються організацією для виконання своїх функцій;
- це ефективний інструмент, що дозволяє організації здійснювати порівняльний аналіз продукції, технічних засобів, людських ресурсів і операційних процесів;
- це підхід, спрямований на підвищення продуктивності шляхом виявлення та впровадження найрезультативніших практик ведення бізнесу;
- це метод оцінювання, осмислення та адаптації найвищих стандартів у продуктах, послугах, дизайні, технологіях та управлінських процесах з метою покращення показників діяльності установи;
- це процес пошуку оптимальних рішень, стратегій і технологій, які забезпечують ефективне функціонування організації, вдосконалення управлінських систем та підвищення конкурентоспроможності;
- це форма діяльності, яка стосується роботи з клієнтами, технологіями й організаційною культурою, та яка реалізується в межах стратегічного планування з орієнтацією на створення доданої вартості та формування ключових компетенцій.

Рисунок 1.1 – Дефініції терміна «бенчмаркінг» (за авторами О. В. Христенко та С. О. Манжос)

На основі аналізу наукової праці Н. В. Навольської виокремлюються такі основні типи бенчмаркінгу [27]:

1. Внутрішній бенчмаркінг – порівняння процесів або показників, що здійснюється в межах однієї організації, зокрема між її структурними підрозділами чи підприємницькими одиницями.
2. Конкурентний бенчмаркінг – аналіз та зіставлення окремих характеристик продуктів, процесів або управлінських методів із відповідними елементами в організаціях-конкурентах.
3. Функціональний бенчмаркінг – співставлення виконання певної функції між кількома організаціями, що працюють у тому самому галузевому середовищі.

4. Бенчмаркінг процесу – фокусується на порівнянні конкретних бізнес-процесів з аналогічними процесами в інших організаціях, що мають подібні характеристики, з метою виявлення шляхів їх вдосконалення.

5. Загальний бенчмаркінг – передбачає зіставлення певних функцій між організаціями незалежно від їхнього напрямку діяльності чи галузевої належності.

6. Асоціативний бенчмаркінг – здійснюється в межах партнерських мереж або альянсів, які створені спеціально для обміну досвідом та кращими практиками.

7. Глобальний бенчмаркінг – є розширеною формою стратегічного підходу, що охоплює як міжнародне співставлення, так і елементи асоціативного бенчмаркінгу.

Ключовими характеристиками «бенчмаркінгу» є:

- порівняння показників (якість, швидкість, вартість, ефективність тощо);
- виявлення розривів між поточним рівнем та найкращими практиками;
- адаптація або впровадження вдосконалених підходів;
- безперервне вдосконалення на основі об'єктивного аналізу.

Вибір конкретного виду бенчмаркінгу підприємства здійснюють, враховуючи низку чинників, серед яких (рисунок 1.2) [27]:

- специфіка поставлених завдань, які потребують вирішення;
- доступність необхідних ресурсів;
- часові обмеження, що впливають на можливість реалізації бенчмаркінгового процесу;
- наявність достатнього фінансового, технічного та організаційного забезпечення для його ефективного впровадження;
- залучення фахівців, які мають відповідний досвід у впровадженні бенчмаркінгових стратегій.

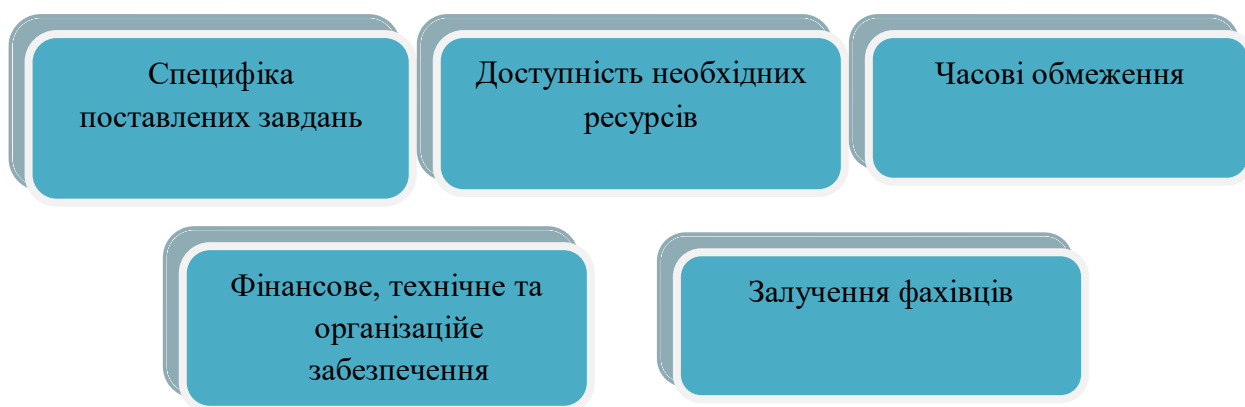

Рисунок 1.2 – Чинники, які впливають на вибір конкретного виду бенчмаркінгу

Отже, бенчмаркінг – це процес порівняльного аналізу діяльності організації, підрозділу чи процесу з кращими прикладами в галузі або навіть за її межами з метою виявлення ефективних практик та вдосконалення власної роботи. Основна ідея бенчмаркінгу – дослідити, як найкращі (конкуренти або лідери галузі) досягають високих результатів, щоб використати ці знання для підвищення продуктивності та якості своєї діяльності.

У застосуванні на бібліотечну галузь «бенчмаркінг» А. В. Ржеуський Н. Е. Кунанець визначають «як систематичний пошук еталона, навчання на кращих прикладах діяльності бібліотек як соціокомунікаційних та інформаційних центрів, незалежно від їхньої спеціалізації, сфери функціонування та географічного розташування, а також адаптація здобутого досвіду до специфіки роботи бібліотеки, яка досліджується Для бібліотек застосування методу бенчмаркінгу дозволить вивчити досвід конкурентів, порівняти процеси та форми роботи, організацію інформаційних ресурсів і таким чином удосконалити діяльність власної книгозбірні, взявши за взірць кращі практики бібліотечно-інформаційного обслуговування» [42].

Застосування бенчмаркінгу в роботі бібліотечних установ сприяє вивченню й запозиченню ефективних моделей інформаційного обслуговування, організації електронних ресурсів, управлінських технологій,

а також дозволяє адаптувати найкращі практики до конкретних умов функціонування бібліотеки.

1.2 Характеристика сучасних електронних інформаційних ресурсів бібліотек

Сучасна реальність виявляє суперечність між стрімким зростанням обсягів знань і обмеженими можливостями традиційних систем документної комунікації, що базуються на паперових носіях. Ця ситуація зумовлює потребу в інтеграції електронних інформаційних ресурсів до бібліотечних фондів. Одним із ключових напрямів сучасної бібліотечної діяльності стає формування колекцій електронних документів і забезпечення користувачів доступом до них – як у межах бібліотеки, так і через Інтернет.

Запровадження електронних інформаційних технологій надало бібліотекам нові інструменти для ефективного розкриття власних ресурсів. Завдяки створенню електронних каталогів, картотек, бібліографічних баз даних значно скорочується шлях користувача до необхідної інформації. Розміщення таких ресурсів на бібліотечних вебсайтах та їх інтеграція в мережу Інтернет спрощують доступ до бібліографічної інформації та роблять її доступною в будь-який час. Інтернет радикально трансформував традиційні методи пошуку та використання інформації, запропонувавши нові можливості для її ефективного опрацювання. Наразі більшість нової інформації, зокрема наукового характеру, створюється, функціонує та зберігається виключно в цифровому форматі. Це дозволяє зберігати документи у компактному вигляді, оперативно передавати їх та широко поширювати. Як зазначають спеціалісти Британської бібліотеки, ще до 2023 року близько 90% нової літератури публікується виключно в електронному вигляді [43].

Для українських бібліотек це не лише актуальна світова тенденція, але й можливість частково компенсувати хронічну нестачу фінансування, яка обмежує традиційне комплектування фондів. Інтернет дедалі більше стає джерелом поповнення бібліотечних ресурсів, що зумовлює нагальну потребу в опрацюванні як теоретичних, так і прикладних аспектів інтеграції електронної інформації до бібліотечної системи.

З досвіду О. С. Онищенко, Л. А. Дубровіна, В. М. Горового, одним із ключових етапів технологічного процесу формування фонду електронних ресурсів бібліотеки є вивчення інформаційних потреб користувачів та аналіз ринку електронних документів. Під час організації збирання електронних матеріалів необхідно враховувати їхні особливості, зокрема технічні, програмні та мовні аспекти. Ефективне комплектування таких ресурсів передбачає низку попередніх дій: створення нормативної бази для передачі комп'ютерної інформації від установ і організацій, що володіють авторськими правами, до наукових бібліотек; розроблення стандартних угод про співпрацю між бібліотеками та авторами з делегуванням прав на використання електронних документів; а також визначення уніфікованих вимог до формату представлення суспільно важливої інформації на електронних носіях для її подальшого включення до електронного фонду бібліотек [33].

Згідно визначення О. М. Спіріна, А. В. Яцишина, С. М. Іванова «інформаційні ресурси – це документи і масиви документів в інформаційних системах (бібліотеках, архівах, фондах, банках даних, депозитаріях, музейних сховищах) чи інформаційних продуктів певного призначення, що необхідні для забезпечення інформаційних потреб споживачів у визначеній сфері діяльності» [45]. На думку А. В. Резніченко, О. В. Захарова, Е. Г. Захарова «інформаційний ресурс – це будь-яка сутність (електронна або інша), яка спроможна передавати чи підтримувати (зберігати) інтелектуальну інформацію або знання [40]. А. Ржеуський, Н. Кунанець дають визначення «електронного інформаційного ресурсу – інформаційний ресурс, що

зберігається в електронному чи комп'ютеризованому форматі і може бути досягнутий, знайдений та перетворений засобами електронної мережі або іншої електронної технології обробки даних» [43].

Для організації процесу надходження та реєстрації електронних наукових періодичних видань сформовано послідовність технологічних етапів (рис. 1.3):

Рисунок 1.3 – Схема організації процесу надходження та реєстрації електронних наукових періодичних видань

Згідно рисунку послідовність технологічних етапів така:

- Взаємодія з постачальниками: ініціювання комунікації, узгодження умов співпраці, режиму та формату постачання, а також надання детальних інструкцій щодо вимог до інформації, що інтегрується в електронні ресурси бібліотеки.

- Отримання та реєстрація матеріалів із використанням електронних інформаційних технологій: фіксація дати надходження, ідентифікація постачальника, реєстрація бібліографічних даних періодичного або серійного видання, зазначення кількості публікацій.

- Первинна обробка та технологічна класифікація електронного контенту: створення метаданих для подальшої обробки, форматування текстових матеріалів для подальшого розміщення в електронному фонді бібліотеки.

- Облік розміщених електронних документів у файловому сховищі бібліотеки, з відповідною фіксацією їхнього розташування та доступності.

О. С. Онищенко, Л. А. Дубровіна та В. М. Горвий зазначають, що «технологія комплектування електронних ресурсів відповідає практиці бібліотечного комплектування, але має певні особливості, що зумовлені специфікою електронних документів і відображаються в таких положеннях: інформаційна взаємодія здійснюється на підставі угод як з авторами публікацій, так і з науковими видавництвами та видавничими установами (науково-дослідними інститутами, навчальними закладами або їх підрозділами); технологія опрацювання надходжень масивів електронної інформації здійснюється за спеціально розробленим технологічним циклом формування електронних інформаційних ресурсів, який інтегровано в бібліотечну технологію опрацювання вхідного потоку; одиницею комплектування фонду електронних документів вважається окремий електронний документ, який є одиницею бібліографічного опису та статистичного обліку, вона може вміщувати будь-яку множину файлів, для

яких здійснюється облік кількості файлів (обсяг ресурсу) та обсягу (фіксується розмір ресурсу в мегабайтах)» [33].

Створення колекцій електронних інформаційних ресурсів із мережі Інтернет та забезпечення доступу до них для користувачів – це нові форми інформаційної діяльності, актуальні в умовах цифрової трансформації. Основою технологічного процесу формування зовнішніх повнотекстових мережеских ресурсів є накопичення електронних версій першоджерел на файлових серверах. При цьому електронні документи класифікуються за типами (книги, статті тощо), тематикою (гуманітарні, природничі науки), хронологією (дата публікації чи створення ресурсу, якщо він не має друкованого аналога), а також за іншими критеріями [22].

Досвід у цій сфері дає змогу зробити висновок, що архівація українських Інтернет-ресурсів (мережевої україніки) повинна орієнтуватися на максимально ефективне використання ресурсів та уникнення дублювання при обробці даних. Сприяє цьому поєднання відомчої централізації та регіонального співробітництва, яке характерне для архівних бібліотечних систем у сферах науки, техніки, медицини, сільського господарства тощо [31].

У рамках такої системи можлива організація галузевих центрів у спеціалізованих бібліотеках – історичних, архітектурних, педагогічних. Бібліотеки вищих навчальних закладів можуть спеціалізуватися на збиранні та зберіганні профільних цифрових колекцій, а регіональні наукові бібліотеки – формувати збірки локальної інформації. Національні бібліотеки, своєю чергою, можуть зосередитися на архівації ресурсів, що мають загальнонаціональне значення, а також українськомовних матеріалів, опублікованих за кордоном. Їхньою важливою функцією також є координація та створення централізованої системи пошуку – зведеного довідково-пошукового апарату, який інтегрує метадані колекцій та забезпечує повнотекстовий доступ до архівів, сформованих галузевими та регіональними бібліотеками. У цілому, електронні інформаційні ресурси

бібліотек відіграють ключову роль у збереженні та поширенні знань, сприяючи підвищенню інтелектуального і духовного рівня українського суспільства [30].

Отже, аналіз визначень поняття «інформаційні ресурси» в іноземній літературі показує, що на відміну від вітчизняних трактувань, у зарубіжних джерелах акцент зміщено на електронні носії інформації, документи в цифровому форматі, а також бази даних, які містять електронні документи або метадані про них. Варто підкреслити, що жодне з іноземних визначень не містить згадки про паперові носії. Окрім того, дослідники Ржеуський А. В., Кунанець Н. Е., Добровольська В. В. звертають увагу на можливість дистанційного доступу до інформаційних ресурсів, незалежно від місця фізичного зберігання документів [43].

На основі порівняльного аналізу вітчизняних і зарубіжних підходів можна сформулювати узагальнене бачення: інформаційні ресурси – це впорядковане зібрання документів, представлене як у традиційній, так і в електронній формі, що зберігається в межах інформаційних систем із використанням відповідного технічного забезпечення для збереження, обробки, накопичення й надання віддаленого доступу з метою задоволення інформаційних потреб користувачів.

1.3 Особливості електронного інформаційного обслуговування бібліотеками ЗВО

Запровадження у бібліотеках новітніх форм електронних ресурсів та забезпечення доступу до локальних і віддалених інформаційних джерел як вітчизняного, так і міжнародного походження стали ключовими аспектами сучасного інформаційного забезпечення освітньої та наукової діяльності. У зв'язку з цим бібліотеки активно модернізують традиційні технології,

прагнучи підвищити ефективність і швидкість надання інформаційно-бібліотечних послуг.

Основним завданням електронної бібліотеки є надання користувачам найбільш повного й оперативного доступу до інформаційних ресурсів. Для реалізації цього завдання необхідно формувати власний електронний фонд, розвивати партнерські відносини з провідними електронними бібліотеками шляхом міжбібліотечного обміну, забезпечувати можливість інтеграції зовнішніх ресурсів, залучати фахівців для професійної експертизи контенту та впроваджувати ефективні методи інформаційного пошуку в онлайн-середовищі [7].

У сучасному інформаційному суспільстві електронне бібліотечне обслуговування стає ключовим елементом трансформації традиційних бібліотек у цифрові інформаційні центри. Цей процес супроводжується впровадженням інноваційних технологій, переосмисленням комунікаційної взаємодії з користувачами та активною інтеграцією в глобальні інформаційні простори. Досвід провідних українських та зарубіжних бібліотек дозволяє виокремити ефективні моделі організації електронного обслуговування, які можуть бути адаптовані до вітчизняних умов.

Однією з найбільш визнаних моделей є діяльність Бібліотеки Конгресу США, яка забезпечує багатомільйонну аудиторію користувачів через цифрові сервіси, відкриті доступи до електронних колекцій та мультимедійні інструменти пошуку. Іншим прикладом є Британська бібліотека, яка активно застосовує штучний інтелект для індексації архівів, забезпечує онлайн-доступ до унікальних колекцій та реалізує персоналізовані інформаційні послуги. Особливе місце посідає Європейська цифрова бібліотека Europeana, яка об'єднує мільйони цифрових об'єктів з бібліотек, архівів та музеїв ЄС. Вона реалізує концепцію відкритої культурної спадщини, доступної через єдиний інтерфейс, незалежно від національних кордонів чи мовних бар'єрів [12].

Серед українських ініціатив варто відзначити діяльність Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, яка забезпечує доступ до електронного архіву наукових праць, дисертацій, періодичних видань. Активно функціонує електронна бібліотека (Національного авіаційного університету), яка поєднує доступ до електронного каталогу, повнотекстових ресурсів, віддаленого замовлення документів та інструментів для академічної комунікації. Крім того, бібліотека України ЗВО впроваджують сервіси онлайн-читальних залів, віртуальних виставок, електронного абонементу, що значно розширює спектр доступу до ресурсів для користувачів різних вікових категорій та освітніх рівнів. Успішні приклади як українських, так і зарубіжних практик демонструють необхідність дотримання принципів відкритості, інтеперабельності систем, користувацької орієнтованості, інтеграції з навчальними та науковими середовищами. Перспективними напрямками залишаються розвиток мобільних застосунків, підтримка мультимовності, впровадження рекомендаційних систем, цифрова інклюзія та використання технологій доповненої реальності для розширення функціональності бібліотечного сервісу. Таким чином, аналіз кращих практик дозволяє сформулювати ефективні підходи до організації електронного бібліотечного обслуговування, що сприяє забезпеченню якісного доступу до знань і створенню конкурентоспроможного освітньо-інформаційного простору [11].

Одним із ключових напрямів діяльності наукової бібліотеки є створення та розвиток електронної бібліотеки як сучасного освітньо-інформаційного простору закладу вищої освіти, що забезпечує цілодобовий дистанційний доступ до власних ресурсів. Завдяки комплексній автоматизації процесів на основі сучасного програмного забезпечення, бібліотека не лише модернізує традиційні технологічні цикли, а й надає можливість користувачам отримувати доступ до інформаційних ресурсів через Інтернет.

Автоматизований бібліотечний комплекс університету функціонує як потужний інформаційний портал, який надає доступ до електронних

каталогів, картотек, повнотекстових баз даних навчальної та наукової літератури, матеріалів судової практики, а також зовнішніх інформаційних ресурсів. У структурі електронної бібліотеки виокремлюються такі основні складові:

- електронний каталог, який є центральним елементом інформаційної інфраструктури та майже повністю охоплює друковані фонди бібліотеки;

- науковий електронний архів (репозитарій), що акумулює, зберігає та забезпечує стійкий доступ до повних текстів наукових праць викладачів університету;

- стандартизовані електронні навчально-методичні комплекси, до складу яких входять повнотекстові підручники, методичні посібники, матеріали судової практики, адаптовані до вивчення нормативних і вибіркового дисциплін для студентів усіх форм навчання [6].

У контексті дослідження цифрової трансформації бібліотек, науковець О. Онищенко виокремлює чотири ключові виклики, з якими зустрічаються ці установи:

- необхідність реорганізації внутрішньої структури для ефективної взаємодії з цифровим середовищем;

- створення цифрового ресурсу, що охоплює різні типи інформаційного контенту;

- впровадження системи комплексного цифрового сервісу;

- переосмислення ролі бібліотекаря як фахівця у сфері наукової інформації, тобто інформаціє знавця [30].

У своєму дослідженні О. Мар'їна зосереджує увагу на ключових напрямках впровадження цифрових технологій у діяльність соціально-комунікативних установ. Серед них – створення інформаційних сайтів і порталів, удосконалення електронних каталогів, інтеграція та популяризація цифрових колекцій, впровадження віртуального довідкового обслуговування, застосування веборієнтованих автоматизованих бібліотечно-інформаційних

систем, а також синдикація контенту, яка передбачає паралельне розповсюдження інформації на кількох вебресурсах [24].

Науковиця наголошує, що саме вебтехнології формують перспективний вектор розвитку бібліотечних практик. Зокрема, вона акцентує на доцільності впровадження таких цифрових сервісів, як портальні платформи, форуми, сервіси для створення анкет, віртуальні читальні зали, виставки та екскурсії, чат-підтримка, технології колективної взаємодії (crowdsourcing), тегування, wiki-портали, блоги тощо [23].

Основними особливостями електронного інформаційного обслуговування бібліотек ЗВО є [40] (рис. 1.4):

1. Дистанційність доступу до ресурсів. Суттєвим фактором ефективності електронного обслуговування є можливість цілодобового доступу до ресурсів через мережу Інтернет. За допомогою авторизованого доступу студенти, викладачі та науковці мають змогу працювати з електронними каталогами, базами даних, повнотекстовими репозитаріями з будь-якої локації.

2. Інтеграція автоматизованих бібліотечних систем. Переважна більшість бібліотек ЗВО функціонує на основі систем ІРБІС, Koha, ALIS, які забезпечують облік фонду, підтримку електронного каталогу, управління читачами та їх запитамі. Автоматизація бібліотечно-інформаційних процесів значно підвищує продуктивність обслуговування та якість сервісу.

3. Формування повнотекстових ресурсів. Репозитарії наукових праць, електронні навчально-методичні комплекси, цифрові копії рідкісних видань становлять основу фонду електронної бібліотеки. Такі ресурси не лише підвищують доступність знань, а й сприяють відкритій науці та поширенню академічної інформації.

4. Використання сучасних вебтехнологій. Віртуальні читальні зали, інтерактивні довідкові сервіси, чати, Telegram-боти, електронні виставки та блоги бібліотек – усе це створює сприятливе інформаційне середовище для

користувача. Бібліотеки стають багатофункціональними онлайн-платформами для навчання й дослідження.

5. Організація електронного довідково-інформаційного обслуговування. Широке застосування онлайн-форм зворотного зв'язку, електронних запитів, консультацій у реальному часі та відкладених відповідей свідчить про зростаючу роль цифрового етикету та клієнтоорієнтованості в бібліотечній сфері.

6. Інформаційна підтримка навчального процесу. Систематичне оновлення електронних ресурсів, адаптація матеріалів до дисциплін, використання платформ електронного навчання (Moodle, Google Classroom, Teams) посилюють інтеграцію бібліотеки в освітнє середовище університету.

Рисунок 1.4 – Особливості електронного інформаційного обслуговування бібліотек ЗВО [40]

Таким чином, електронне інформаційне обслуговування в бібліотеках ЗВО не лише трансформує традиційні форми взаємодії з користувачем, а й відкриває нові можливості для формування відкритого, доступного та ефективного науково-освітнього простору. У майбутньому важливим завданням буде подальше вдосконалення цифрової інфраструктури бібліотек, запровадження інноваційних сервісів, а також розширення партнерських ініціатив у сфері відкритої науки.

РОЗДІЛ 2

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ НАУКОВО- ТЕХНІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ ІФНТУНГ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ БЕНЧМАРКІНГУ

2.1 Загальна характеристика науково-технічної бібліотеки Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

Науково-технічна бібліотека Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу – одного з провідних закладів вищої освіти України нафтогазового профілю – є однією з найбільших університетських бібліотек у країні. Протягом багатьох років свого існування бібліотека активно працює над формуванням та оновленням книжкового фонду, забезпеченням його ефективного використання, удосконаленням бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів, а також впровадженням сучасних інформаційних технологій. Вона розвивається разом з університетом, адаптуючи тематику комплектування фонду до актуальних потреб навчального процесу.

У структурі бібліотеки функціонують два основних відділи: відділ бібліографії та обслуговування користувачів, а також відділ технологій та інформаційних ресурсів. Читачам надаються послуги через три читальні зали, два абонементи та два пункти видачі літератури, розташовані при навчально-консультаційних пунктах університету. Фонд бібліотеки нараховує понад 701 тисячу одиниць зберігання, комплектування якого здійснюється у тісній співпраці з викладачами. Особливою гордістю є зібрання рідкісних та цінних видань, що налічує понад 1600 примірників, датованих до 1945 року. Ознайомитися з ними можна у спеціалізованому Виставковому залі.

Для якісного інформування користувачів у читальних залах постійно діють книжкові виставки, а на абонементі художньої літератури щомісяця

оновлюється літературний календар. Значна увага приділяється довідково-бібліографічній роботі: підвищенню інформаційної культури студентів та аспірантів, підготовці бібліографічних покажчиків, забезпеченню умов для самостійної роботи. Регулярно проводяться інформаційні заходи, зокрема: дні кафедр, дні інформації, тематичні місячники для першокурсників, дипломників та аспірантів.

Щомісячно бібліотека видає інформаційний бюлетень «Вища освіта» і щоквартально – огляд нових надходжень. У своїй діяльності бібліотека використовує автоматизовану бібліотечно-інформаційну систему «УФД/Бібліотека», яка забезпечує автоматизацію всіх основних процесів і відповідає сучасним вимогам до обробки інформації.

Ключову роль в упровадженні інформаційних технологій відіграє відділ технологій та інформаційних ресурсів. Він відповідає за підтримку електронного каталогу, формування електронного фонду, супровід доступу до мережі Інтернет та забезпечення функціонування комп'ютерної мережі бібліотеки. Сьогодні бібліотечна інфраструктура включає 38 автоматизованих робочих місць, інтегрованих у загальноуніверситетську мережу, що забезпечує ефективну взаємодію всіх структурних підрозділів.

Важливим інструментом для поширення наукових результатів викладачів і науковців є інституційний репозитарій (Електронний науковий архів: <http://elar.nung.edu.ua>), який полегшує доступ до наукових праць у відкритому доступі та віртуальна довідка (рис. 2.1)

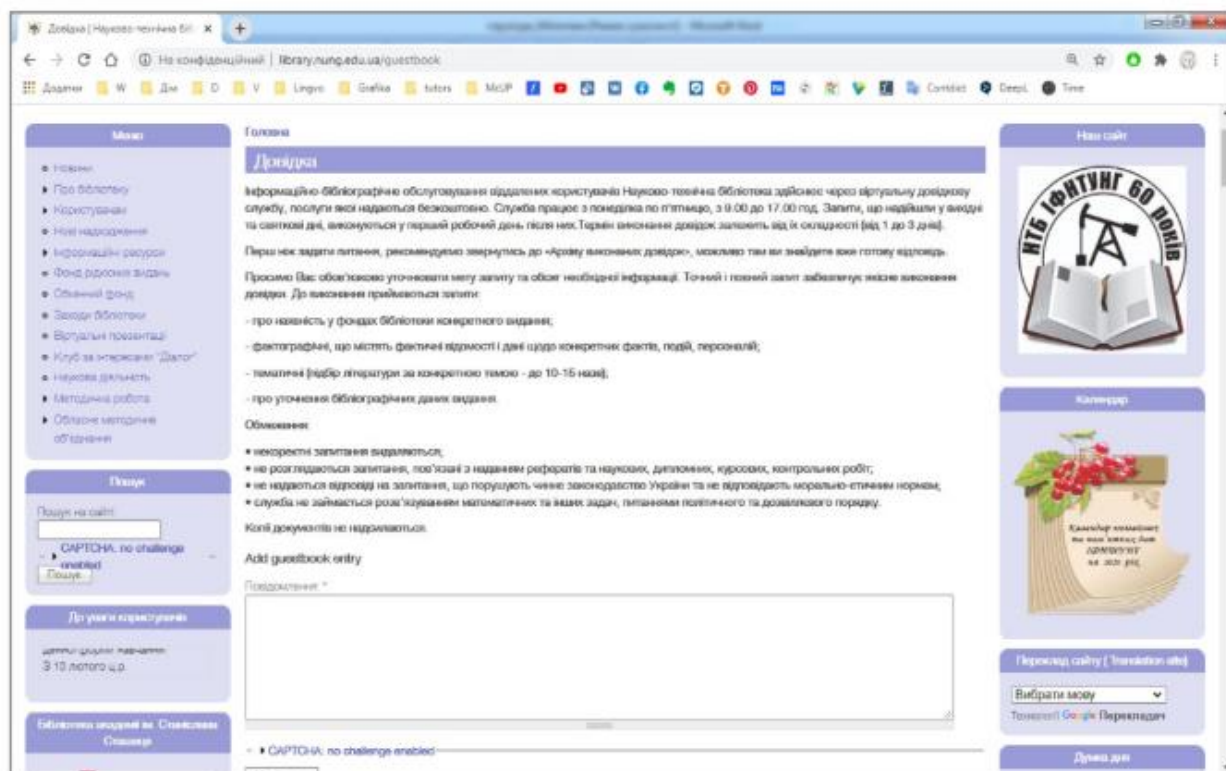

Рисунок 2.1 – Вікно віртуальної довідки

На сучасному етапі головним завданням бібліотеки є модернізація її діяльності відповідно до вимог часу. Це передбачає стратегічне бачення розвитку бібліотечної справи, активну співпрацю з іншими бібліотеками ЗВО, створення та поповнення електронних ресурсів, розширення доступу для віддалених користувачів, зокрема через надання віртуальних довідкових послуг.

«В електронному каталозі представлені документи, які є у фонді бібліотеки. Попередньо можна замовити їх через віртуальну довідкову службу <http://library.nung.edu.ua/guestbook>. Через електронний каталог можна підготувати списки джерел літератури до наукових робіт чи списки рекомендованої літератури до освітніх програм або скористатися допомогою фахівців науково-технічної бібліотеки» (рис. 2.2) [28].

Електронний каталог науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ

Пошук **Відібрані** Формуляр Науковий архів ІФНТУНГ Сайт бібліотеки Сайт ІФНТУНГ Українська Увійти

Автор:

Назва документа:

Анотація (слова з анотації):

Мова:

Вид документа:

Рік видання: - 2025

Електронна версія: Є в наявності

Навч. дисципліна:

Сортування:

Кількість документів на сторінці

Останнє поновлення: 13.03.2025 Кількість документів: 424132

 [Інформаційно-пошукова система](#)
"УФД/Бібліотека"

Пошук теми за класифікаторами

Класифікатори

- [АПП \(ББК\)](#)
- [АПП \(УДК\)](#)
- [ББК](#)
- [ВАК](#)
- [Видання з грифом МОНУ](#)
- [Каталоги НТБ ІФНТУНГ](#)
- [Класифікатор нормативних документів \(КНД\)](#)
- [Література для підготовчого відділення \(іноземці\)](#)
- [Міжнародна патентна класифікація \(МПК\)](#)
- [Періодичні видання університету](#)
- [Рекомендована література в електронному вигляді для студентів 1-5 курсів](#)
- [Рубрики](#)
- [Спеціальність](#)
- [УДК](#)
- [Яцишин Теодозія Михайлівна](#)

Рисунок 2.2 – Електронний каталог науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ

«Електронний каталог науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ веде відділ технологій та інформаційних ресурсів, який був створений у 2003 році і є структурним підрозділом бібліотеки, діяльність якого спрямована на впровадження і освоєння сучасних комп'ютерних технологій і використання загальнодоступних електронних інформаційно-бібліотечних ресурсів: поповнення електронного каталогу документів нових надходжень та ретрофонду, підтримку загальнодоступних баз даних і фонду електронних копій документів, супровід доступу в інформаційний простір Інтернет, сервісне обслуговування комп'ютерної мережі бібліотеки та університету.

З липня 2003 року відділ займається впровадженням у бібліотеці автоматизованої бібліотечно-інформаційної системи (АБІС) «УФД/Бібліотека», створеної на базі сучасних технологій і стандартів інформації. Програма передбачає автоматизацію основних виробничих

циклів бібліотеки, комплектування бібліотечного фонду, обслуговування користувачів» [28] (рис. 2.3).

Рисунок 2.3 – Відділ технологій та інформаційних ресурсів науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ

Відділ технологій та інформаційних ресурсів є невід’ємною складовою структури науково-технічної бібліотеки. Основна мета його діяльності полягає у впровадженні та активному освоєнні сучасних комп’ютерних технологій, а також у забезпеченні широкого доступу до електронних інформаційно-бібліотечних ресурсів.

На сайті розміщена «Читальня ONLINE» науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ, де користувачі мають змогу в онлайн режимі шукати та читати праці викладачів університету (рис. 2.4):

Читальня ONLINE Науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ

ГОЛОВНА | ПРО БІБЛІОТЕКУ | ДЛЯ КОРИСТУВАЧІВ | КОНТАКТИ | АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК

Login | Register

Розділи

- Гуманітарні науки
- Довідкові видання
- Прикладні науки, Техніка
- Природні науки
- Суспільні науки

Відвідувачі

Visitors

209,881	532
19,387	698
10,316	554
8,493	310
5,408	302
2,937	301
1,327	293
1,135	231

Регіональні: 1,233,936

переклад

Вибрати мову

Технології Google Перекладач

Основи робототехніки

Заміховський, Л. М. Основи робототехніки : лаб. практикум / Л. М. Заміховський, А. О. Ольховський, А. Б. Романюк. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. - 46 с. Лабораторний практикум містить методичні вказівки для проведення лабораторних занять з дисципліни "Основи робототехніки". Розроблено відповідно до робочої програми початкової дисципліни. Призначений для підготовки бакалаврів за спеціальністю 151 "Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології" за освітньою програмою "Комп'ютеризовані системи управління та автоматика" та за спеціальністю 126 - "Інформаційні системи та технології".

Читати далі

Проектування систем діагностування

Проектування систем діагностування : лабораторний практикум / Л. М. Заміховський, С. В. Зиратий, А. Б. Романюк. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. - 136 с.

Читати далі

Елементи і пристрої автоматики

Елементи і пристрої автоматики : лабораторний практикум / Л. М. Заміховський, А. Б. Романюк, А. О. Ольховський. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. - 95 с.

Читати далі

Інформатика та програмування геоадач

Штогрин, Л. В. Інформатика та програмування геоадач : конспект лекцій. Ч. II : модуль 2 - Офіси та науково-технічні програми / Л. В. Штогрин. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. - 98 с. Конспект лекцій розроблений відповідно до робочої програми дисципліни "Інформатика та програмування геоадач". Призначено для студентів, які навчаються за спеціальністю 193 - "Геодезія та землеустрій". Може бути використаний студентами денної, заочної та дистанційної форм навчання.

Читати далі

Студентський науковий семінар : практикум

Побережна, Л. Я. Студентський науковий семінар : практикум для студентів спец. "Технології захисту навколишнього середовища" / Л. Я. Побережна. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. - 86 с. У практикумі розглянуто основні методи наукових досліджень, класифікацію наукових видань та вимоги до різних типів наукових публікацій. Розроблено відповідно до робочої програми та навчального плану для студентів спеціальності 183 "Технології захисту навколишнього середовища" ступеня вищої освіти - магістр. Можуть бути використані студентами денної та заочної форм навчання.

Читати далі

Стратегія сталого розвитку

Стратегія сталого розвитку : конспект лекцій для студентів спец. "Технології захисту навколишнього середовища" / Л. Я. Побережна. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. - 71 с. У конспекті лекцій розглянуто основні принципи сталого розвитку. Охарактеризовано основні міжнародні та національні документи зі стратегії сталого розвитку. Розроблено відповідно до робочої програми та навчального плану для студентів спеціальності 183 "Технології захисту навколишнього середовища" ступеня вищої освіти - магістр. Може бути використаний студентами денної та заочної форм навчання.

Читати далі

1 2 3 4 5 6 7 8 9 ... наступна > остання >>

IFTUNG 2014. All rights reserved

Рисунок 2.4 – Читальня ONLINE науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ

«Нині бібліотека вирішує завдання інформаційного забезпечення освітнього процесу, підвищення професійного рівня викладачів та студентів. Отже, використання електронних ресурсів та надання інтерактивних послуг займають ключове місце в сучасній діяльності університетської бібліотеки. Їхнє постійне вдосконалення є вимогою часу та важливою передумовою для підвищення освітнього й наукового потенціалу закладу вищої освіти. Завдяки новітнім технологіям бібліотека трансформується в відкритий інформаційний центр, доступний кожному, що сприяє розширенню аудиторії користувачів. У результаті цього

університетська бібліотека має змогу посісти вагоме місце в глобальній інформаційній спільноті» [28].

Серед ключових напрямів роботи відділу – систематичне оновлення електронного каталогу документів шляхом внесення нових надходжень і ретрофонду, підтримка та розвиток відкритих баз даних, формування фонду електронних копій документів. Особливу увагу приділено організації доступу користувачів до глобального інформаційного простору Інтернет. Крім того, відділ відповідає за технічне обслуговування комп'ютерної мережі як бібліотеки, так і університету в цілому, забезпечуючи її стабільне та безперебійне функціонування.

В 2019 р. бібліотекою започатковано міжнародну співпрацю, підписано Угоду між науково-технічною бібліотекою ІФНТУНГ та бібліотекою Краківської гірничо-металургійної академії ім. Станіслава Сташиця, яка встановлює прямі відносини з метою створення інформаційного середовища для покращення роботи всіх напрямків діяльності бібліотек.

Бібліотека має добре розвинену структуру, що включає кілька читальних залів, абонементи, пункти видачі літератури, а також спеціалізовані відділи, серед яких важливе місце займає відділ технологій та інформаційних ресурсів. Завдяки діяльності цього підрозділу активно впроваджуються сучасні комп'ютерні технології, постійно оновлюється електронний каталог, розвиваються електронні бази даних, забезпечується якісний доступ до мережі Інтернет та ефективна підтримка комп'ютерної інфраструктури бібліотеки.

Використання електронних ресурсів та інтерактивних послуг стає визначальним чинником її розвитку, сприяючи трансформації бібліотеки в сучасний відкритий інформаційний центр. Постійне вдосконалення електронних сервісів, розширення доступу для віддалених користувачів і активна інтеграція у світову інформаційну інфраструктуру є запорукою подальшого зміцнення позицій бібліотеки серед провідних наукових та освітніх центрів України.

2.2 Порівняльний аналіз електронних ресурсів науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ з бібліотеками ЗВО із застосуванням методів бенчмаркінгу

У сучасних умовах цифровізації освіти та підвищених вимог до якості інформаційного обслуговування студентів і викладачів, бібліотеки закладів вищої освіти України дедалі частіше звертаються до бенчмаркінгу як інструменту вдосконалення своїх послуг і підвищення конкурентоспроможності в академічному середовищі.

Метою застосування бенчмаркінгу в університетських бібліотеках є:

- вивчення та впровадження кращих практик організації інформаційного обслуговування;
- порівняння власних показників ефективності з провідними установами;
- покращення якості доступу до електронних ресурсів;
- оптимізація внутрішніх процесів (каталогізація, цифровізація фондів, аналітика користування);
- впровадження сучасних сервісів (віддалене обслуговування, електронна доставка документів, автоматизоване управління фондами та ресурсами тощо).

Це дозволяє бібліотекам бути конкурентоспроможними, краще відповідати потребам користувачів і сприяти академічному успіху університету.

Дослідження показало, що основними об'єктами бенчмаркінгу є (рисунок 2.5):

- інтерфейс та функціонал електронних каталогів;
- наявність та доступ до повнотекстових електронних ресурсів (репозитарії, підручники, наукові статті);
- автоматизовані бібліотечно-інформаційні системи (наприклад: Koha, Aleph);
- інноваційні послуги (чат-боти, електронне бронювання, рекомендаційні системи);

– взаємодія з іншими бібліотеками (міжбібліотечний обмін, корпоративні каталоги).

Рисунок 2.5 – Основні об'єкти бенчмаркінгу

Нами було визначено такі критерії бенчмаркінгового аналізу:

- наявність електронного каталогу;
- повнотекстові ресурси (репозитарій);
- стандартизовані навчально-методичні комплекси (СЕНМК);
- віртуальне довідкове обслуговування;
- дистанційний доступ до ресурсів;
- автоматизована система;
- додаткові сервіси;
- участь у національних/міжнародних проєктах.

Бенчмаркінг як інструмент стратегічного управління бібліотечними процесами дозволяє виявити ефективні підходи до організації електронних ресурсів, вивчити та адаптувати найкращі практики до конкретного закладу. Для аналізу було обрано науково-технічну бібліотеку ІФНТУНГ та три провідні наукові бібліотеки закладів вищих освіти України (таблиця 2.1):

– Наукова бібліотека Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (НЮУ);

– Науково-технічна бібліотека Національного технічного університету України «КПІ імені Ігоря Сікорського» (КПІ);

– Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка (ЛНУ).

Таблиця 2.1

Критерії бенчмаркінгового аналізу науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ та трьох провідних наукових бібліотек закладів вищої освіти України

Критерій	НЮУ ім. Я. Мудрого	КШ ім. Ігоря Сікорського	ЛНУ ім. І. Франка	НТБ ІФНТУНГ
Наявність електронного каталогу	Є, майже повністю відображає фонд	Є, з інтерфейсом пошуку по колекціях	Є, оновлюється, підтримує MARC-формат	Є, з інтерфейсом пошуку по колекціях
Повнотекстові ресурси (репозитарій)	Діючий репозитарій наукових праць	Репозитарій з Open Access політикою	Доступ до наукових публікацій, дисертацій	Діючий репозитарій наукових праць
Стандартизовані навчально-методичні комплекси (СЕНМК)	Є, підтримка всіх форм навчання	Частково реалізовані через Moodle	Є, але не систематизовані в єдину платформу	Є, підтримка всіх форм навчання
Віртуальне довідкове обслуговування	Email-запити, форма онлайн-звернення	Live-чат, Telegram-бот, форма звернення	Електронна пошта, онлайн-форма	Віртуальна довідка
Дистанційний доступ до ресурсів	Так, через авторизацію	Так, з VPN та корпоративним логіном	Так, частково з обмеженням прав	Так, через авторизацію
Автоматизована система	ІРБІС	Копа + власні розробки	ALIS (розробка на базі Aleph)	УФД/Бібліотека
Додаткові сервіси	Віртуальні читальні зали, виставки	Рекомендаційна система, мобільний застосунок	Віртуальні тури, веб-путівники	<u>Читальня ONLINE</u> , «Путівник по бібліотеці»
Участь у національних/міжнародних проєктах	Так (електронна бібліотека Юридична Україна)	Так (ELibUkr, OpenAIRE)	Так (Український науковий індекс, DOAJ)	Так (ROAR, OpenDOAR, OPENAIRE Base Search, Google Scholar, OAI, Open DOAR)

Приклади впровадження бенчмаркінгових підходів показали, що:

1) Наукова бібліотека НЮУ імені Ярослава Мудрого – приклад успішного впровадження електронної бібліотеки з повнотекстовим архівом, електронним каталогом та СЕНМК, що забезпечує цілодобовий дистанційний доступ до ресурсів.

2) Науково-технічна бібліотека КПІ ім. Ігоря Сікорського – орієнтується на світові стандарти цифрових бібліотек, активно використовує розширення інфраструктури відкритого доступу.

3) Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника – активно застосовує аналіз зарубіжного досвіду з цифрового збереження колекцій та доступу до оцифрованої спадщини.

4) Науково-технічна бібліотека ІФНТУНГ дає можливість здійснювати пошук по електронному каталогу, що дозволяє читачам із найменшими витратами часу знайти і завантажити необхідну літературу в електронному вигляді, віртуальна довідка дозволяє користувачам в онлайн режимі отримати необхідну бібліографічну інформацію, користувачі можуть отримати доступ до електронних каталогів найбільших бібліотек України, наукових інтернет ресурсів, періодичних видань університету, періодичних фахових видань, сайті «Читальня ONLINE», де користувачі мають змогу в онлайн режимі шукати та читати праці викладачів університету.

Бенчмаркінговий аналіз показав, що всі розглянуті бібліотеки активно впроваджують сучасні електронні інформаційні ресурси та сервіси. Усі установи мають електронні каталоги та діючі репозитарії наукових праць, що забезпечує відкритий доступ до наукової інформації. Стандартизовані навчально-методичні комплекси підтримуються повністю або частково, що свідчить про прагнення до комплексного освітнього забезпечення. Віртуальне довідкове обслуговування реалізовано у всіх бібліотеках через різні інструменти – від електронної пошти до чат-ботів і віртуальних довідок. Дистанційний доступ до ресурсів забезпечений переважно через авторизацію або VPN-сервіси. Кожна бібліотека використовує власну автоматизовану бібліотечну систему, адаптовану до своїх потреб. Додаткові сервіси, як-от мобільні застосунки, віртуальні читальні зали, електронні виставки, сприяють кращій взаємодії з користувачами. Усі установи активно беруть участь у національних та міжнародних проєктах, що підвищує їхню інтеграцію у світовий інформаційний простір. Отже, бібліотеки

демонструють високий рівень цифрової трансформації та готовність до подальшого розвитку в умовах сучасних інформаційних викликів.

2.3 Оптимізація та вдосконалення електронних інформаційних ресурсів науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ

На сьогодні основним завданням науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ є оновлення змісту її діяльності. Сучасні умови вимагають професійного стратегічного підходу до організації бібліотечної справи, впровадження нових ідей, розробки планів і щоденної копійки роботи для підтримки навчального процесу та науково-дослідної діяльності закладу вищої освіти. Особливе значення має співпраця з бібліотеками інших ЗВО у створенні електронних ресурсів, розвитку нових баз даних електронного каталогу та розширенні обслуговування через залучення віддалених користувачів, зокрема шляхом надання віртуальних довідок.

Науково-технічна бібліотека створює всі умови для ефективного навчання та роботи своїх користувачів, надаючи доступ до сучасного електронного читального залу. Всі комп'ютери у залі інтегровані в єдину локальну мережу, що забезпечує зручний і швидкий доступ до Інтернету, а також до електронних ресурсів бібліотеки. Користувачі мають можливість скористатися додатковими послугами, серед яких – чорно-білий друк навчальних матеріалів, репрографічне відтворення документів шляхом ксерокопіювання, а також запис інформації на електронні носії, зокрема USB-накопичувачі, компакт-диски (CD) та цифрові відеодиски (DVD). Для комфорту відвідувачів приміщення бібліотеки оснащено сучасними точками бездротового доступу до мережі Wi-Fi, що дозволяє користувачам працювати зі своїми пристроями в будь-якій зручній зоні читального залу. Таким чином, бібліотека активно впроваджує новітні технології для

створення комфортного й продуктивного інформаційного середовища, орієнтованого на потреби сучасних студентів, науковців та викладачів.

На основі отриманих результатів ми дослідили, що незважаючи на досягнення у формуванні, зберіганні та використанні електронних інформаційних ресурсів, необхідна оптимізація та вдосконалення інформаційних ресурсів науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ, зокрема (рис. 2.6):

Рисунок 2.6 – Шляхи оптимізації та вдосконалення електронних інформаційних ресурсів науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ

Оптимізація та вдосконалення інформаційних ресурсів науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ потрібна для:

- модернізації електронного каталогу;
- розвитку віртуального довідкового обслуговування;
- покращення доступу до електронних ресурсів;
- розширення можливостей «Читальні ONLINE»;

- підвищення інтеграції у міжнародний інформаційний простір;
- навчання користувачів.

Розвиток віртуального довідкового обслуговування дасть можливість:

- створити чат-бот для швидких консультацій у популярних месенджерах (Telegram, Viber);
- впровадити інтеграцію віртуальної довідки з базами знань і часто заданими питаннями (FAQ) для самостійного пошуку відповідей.

Покращення доступу до електронних ресурсів забезпечить повноцінний дистанційний доступ через корпоративні акаунти або VPN без обмежень за місцем перебування та оновить бази періодичних видань і наукових ресурсів, додавши новітні міжнародні наукові платформи відкритого доступу.

Розширення можливостей «Читальні ONLINE» оптимізує інтерфейс сайту для зручного пошуку праць викладачів за автором, кафедрою, напрямком дослідження, додасть можливість коментування або обговорення наукових праць для формування професійних дискусійних майданчиків.

Підвищення інтеграції у міжнародний інформаційний простір допоможе активніше долучатися до міжнародних бібліотечних проєктів, таких як DOAJ, BASE, ROAR та поширювати метадані електронного репозитарію через глобальні пошукові системи для збільшення видимості наукового доробку ІФНТУНГ.

Навчання користувачів потрібно здійснювати для того, щоб регулярно проводити онлайн-курси та вебінари для студентів і викладачів щодо ефективного використання електронних ресурсів бібліотеки, розробляти серію відео-інструкцій та гідів щодо користування основними сервісами бібліотеки.

Для оптимізації та вдосконалення електронних інформаційних ресурсів науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ нами розроблено інформаційний продукт «SmartLibrary: комплексна програма розвитку електронних ресурсів НТБ ІФНТУНГ». Його метою є оптимізувати та вдосконалити електронні інформаційні ресурси бібліотеки з урахуванням сучасних потреб

користувачів, забезпечити доступність, зручність і ефективність використання електронних сервісів. Комплексна програма складається з п'яти розділів (рис. 2.7).

Рисунок 2.7 – SmartLibrary: комплексна програма розвитку електронних ресурсів НТБ ІФНТУН

Основними розділами продукту стали:

1. Модернізація електронного каталогу:

– оновлення інтерфейсу каталогу для кращого пошуку за різними фільтрами (автор, ключові слова, тип документу);

– реалізація функцій «розумного пошуку» з підказками та автонаповненням запитів;

– впровадження персональних кабінетів користувачів для відстеження історії пошуку, формування добірок, замовлення документів;

2. Розширення електронних ресурсів:

– оцифрування рідкісних і цінних видань з фонду бібліотеки та розміщення їх у відкритому доступі;

– створення колекцій мультимедійних навчальних матеріалів (відеолекції, презентації, подкасти);

3. Поліпшення віртуального обслуговування:

– впровадження чат-бота для консультацій у режимі 24/7 (на сайті та у месенджерах);

– розвиток служби віртуальної довідки із розширеними можливостями (відеоконсультації, інтеграція з Telegram/Viber);

– організація вебінарів щодо користування електронними ресурсами.

4. Дистанційний доступ та мобільність:

– створення мобільного додатку бібліотеки з доступом до електронного каталогу, репозитарію, довідкових сервісів;

– спрощення авторизації для віддаленого доступу (зокрема через інтеграцію з акаунтами студентів/співробітників університету).

5. Аналітика та зворотний зв'язок:

– впровадження системи моніторингу активності користувачів для вдосконалення сервісів (збір даних про найбільш затребувані ресурси, час активності, популярні запити);

– регулярне проведення онлайн-опитувань користувачів щодо якості електронних послуг і ресурсів.

Оптимізація та вдосконалення електронних інформаційних ресурсів науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ є важливим кроком до підвищення якості обслуговування користувачів і забезпечення ефективної підтримки навчального та наукового процесу університету. Розвиток інформаційних технологій відкриває нові можливості для покращення якості обслуговування, розширення доступу до наукових джерел, забезпечення

мобільності та індивідуалізації користувацького досвіду. Водночас це вимагає комплексного підходу до модернізації електронної інфраструктури бібліотеки, включаючи вдосконалення пошукових інструментів, розширення ресурсної бази, підвищення інтерактивності сервісів та аналітичної підтримки управлінських рішень. У сучасних умовах цифровізації освіти та науки електронні інформаційні ресурси відіграють ключову роль у забезпеченні ефективного доступу до знань. Для науково-технічних бібліотек, зокрема бібліотеки Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, актуальним є завдання постійного оновлення, удосконалення та адаптації електронних сервісів до зростаючих інформаційних потреб користувачів.

ВИСНОВКИ

1. У результаті аналізу наукових підходів до визначення сутності поняття «бенчмаркінг» встановлено, що цей термін трактується дослідниками як концепція, процес, метод, інструмент або форма діяльності, спрямована на систематичний пошук, вивчення, адаптацію та впровадження найкращих практик у певній сфері діяльності з метою підвищення її ефективності. Спільною ознакою усіх визначень є орієнтація бенчмаркінгу на порівняльний аналіз та удосконалення внутрішніх процесів організації на основі зовнішніх зразків. Загалом бенчмаркінг виступає як ефективний механізм забезпечення конкурентоспроможності організації шляхом оцінювання та впровадження кращих рішень і підходів, що застосовуються в успішних установах. У межах цього процесу враховується низка чинників, зокрема специфіка завдань, доступність ресурсів, часові обмеження, кадровий потенціал та рівень організаційної готовності до змін. Виділено кілька типів бенчмаркінгу (внутрішній, конкурентний, функціональний, процесний, загальний, асоціативний, глобальний), вибір яких залежить від мети дослідження та контексту функціонування організації. У контексті бібліотечної справи бенчмаркінг розглядається як інструмент стратегічного розвитку та вдосконалення професійної діяльності бібліотек. Застосування цього методу в роботі бібліотечних установ сприяє вивченню й запозиченню ефективних моделей інформаційного обслуговування, організації електронних ресурсів, управлінських технологій, а також дозволяє адаптувати найкращі практики до конкретних умов функціонування бібліотеки. Таким чином, бенчмаркінг у бібліотечній сфері слугує важливим засобом підвищення якості бібліотечно-інформаційного обслуговування, підтримки інноваційного розвитку бібліотек як соціокомунікативних інституцій та формування відкритого інформаційного середовища, зорієнтованого на потреби користувача.

2. Аналіз сучасного стану електронних інформаційних ресурсів бібліотек засвідчує, що їхня роль у задоволенні інформаційних потреб користувачів зростає надзвичайно стрімко. Традиційні бібліотечні системи на основі паперових носіїв виявляються недостатньо ефективними в умовах стрімкого зростання обсягів інформації. Саме тому інтеграція електронних ресурсів у бібліотечні фонди стала ключовим напрямом розвитку інформаційної інфраструктури бібліотек. Використання електронних інформаційних технологій дозволяє значно спростити доступ до знань, скоротити час пошуку інформації та забезпечити оперативне оновлення ресурсів. Формування колекцій електронних документів, створення електронних каталогів, баз даних і архівів сприяє підвищенню ефективності обслуговування користувачів як у фізичному просторі бібліотеки, так і через мережу Інтернет. Електронні інформаційні ресурси мають низку особливостей, що потребують розробки специфічних підходів до їх комплектування, збереження, класифікації та надання доступу. Вітчизняні дослідження засвідчують необхідність формування нормативної бази для обміну електронними документами між бібліотеками та авторами, розробки технологічних алгоритмів опрацювання цифрового контенту та створення централізованих довідково-пошукових систем. В умовах обмеженого фінансування електронні ресурси відкривають нові можливості для поповнення бібліотечних фондів. Вони дозволяють ефективно зберігати, обробляти та поширювати інформацію, а також забезпечувати її довготривале збереження у зручному форматі. Зарубіжні підходи до визначення поняття «інформаційні ресурси» підтверджують глобальний перехід до цифрових форматів, що передбачає пріоритетність електронних носіїв і можливість дистанційного доступу незалежно від фізичного розташування бібліотеки. Отже, електронні інформаційні ресурси стали невід'ємною складовою сучасної бібліотечної діяльності, сприяючи трансформації бібліотек у багатофункціональні інформаційні центри, здатні відповідати на запити цифрового суспільства.

3. Електронне інформаційне обслуговування бібліотек закладів вищої освіти (ЗВО) є важливою складовою сучасної освітньої інфраструктури, що забезпечує оперативний, зручний та інноваційний доступ до знань. Використання автоматизованих систем, формування повнотекстових ресурсів, інтеграція в глобальні інформаційні мережі та активне застосування вебтехнологій перетворюють бібліотеки з традиційних книгосховищ на динамічні цифрові центри. Успішний досвід як вітчизняних, так і зарубіжних установ свідчить про ефективність впровадження електронних сервісів у поєднанні з користувачко орієнтованим підходом. Перспективи подальшого розвитку пов'язані з цифровою трансформацією, інноваціями у сфері штучного інтелекту, мобільності, мультимовності, відкритої науки та інклюзії. У цьому контексті наукові бібліотеки ЗВО виконують стратегічну функцію підтримки освітньої, наукової та інтелектуальної діяльності, сприяючи формуванню конкурентоспроможного національного освітньо-інформаційного простору.

4. Науково-технічна бібліотека Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу є однією з найпотужніших бібліотек серед закладів вищої освіти України технічного профілю. Її діяльність спрямована на всебічне інформаційне забезпечення навчального та науково-дослідного процесу університету, підвищення рівня інформаційної культури користувачів та популяризацію наукових досягнень викладачів і студентів. Бібліотека має добре розвинену структуру, що включає кілька читальних залів, абонементи, пункти видачі літератури, а також спеціалізовані відділи, серед яких важливе місце займає відділ технологій та інформаційних ресурсів. Завдяки діяльності цього підрозділу активно впроваджуються сучасні комп'ютерні технології, постійно оновлюється електронний каталог, розвиваються електронні бази даних, забезпечується якісний доступ до мережі Інтернет та ефективна підтримка комп'ютерної інфраструктури бібліотеки. Завдяки функціонуванню інституційного репозитарію (ЕЛАР НТБ ІФНТУНГ) та «Читальні ONLINE» бібліотека забезпечує відкритий

доступ до наукових праць співробітників університету, що сприяє розширенню можливостей для навчання, досліджень і популяризації наукової діяльності. На сучасному етапі науково-технічна бібліотека ІФНТУНГ активно модернізує свою діяльність відповідно до вимог інформаційного суспільства. Використання електронних ресурсів та інтерактивних послуг стає визначальним чинником її розвитку, сприяючи трансформації бібліотеки в сучасний відкритий інформаційний центр. Постійне вдосконалення електронних сервісів, розширення доступу для віддалених користувачів і активна інтеграція у світову інформаційну інфраструктуру є запорукою подальшого зміцнення позицій бібліотеки серед провідних наукових та освітніх центрів України.

5. Порівняльний аналіз електронних ресурсів науково-технічної бібліотеки Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (ІФНТУНГ) з бібліотеками інших закладів вищої освіти України показав, що всі розглянуті установи активно інтегрують сучасні інформаційні технології у свою діяльність. Використання бенчмаркінгу дозволило виявити ефективні практики, які допомагають удосконалити інформаційне обслуговування, поліпшити доступ до електронних ресурсів та оптимізувати внутрішні процеси. Зокрема, бібліотека ІФНТУНГ демонструє потужну інфраструктуру з електронним каталогом та репозитарієм наукових праць, а також надає зручний доступ до електронних документів та ресурсів через онлайн-платформи. Завдяки впровадженню таких інструментів, як віртуальна довідка та «Читальня ONLINE», користувачі мають змогу отримати швидкий доступ до наукових праць та бібліографічної інформації. У порівнянні з іншими університетськими бібліотеками, ІФНТУНГ активно розвиває дистанційне обслуговування, надаючи доступ до наукових публікацій через авторизацію та інтеграцію з великими національними та міжнародними проектами. Також бібліотека сприяє розвитку навчально-методичних комплексів, що є важливим для забезпечення високої якості освітнього процесу. Загалом, бібліотеки українських закладів вищої освіти, що були

проаналізовані, демонструють високий рівень цифрової трансформації, активно використовують електронні ресурси і сервіси для підтримки освітнього процесу, наукової роботи та інтеграції в міжнародне інформаційне середовище. Результати аналізу вказують на те, що науково-технічна бібліотека ІФНТУНГ є конкурентоспроможною на фоні інших провідних університетських бібліотек, завдяки інноваційному підходу до організації електронних ресурсів та постійному вдосконаленню сервісів для користувачів.

6. Оптимізація та вдосконалення електронних інформаційних ресурсів науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ є важливим кроком до підвищення якості обслуговування користувачів і забезпечення ефективної підтримки навчального та наукового процесу університету. На основі проведеного аналізу можна виділити кілька основних напрямків, які потребують уваги для подальшого вдосконалення. Зокрема, модернізація електронного каталогу є необхідною для забезпечення зручного пошуку та доступу до ресурсів бібліотеки, включаючи інтеграцію з мобільними пристроями, розширені фільтри пошуку та персоналізовані кабінети користувачів. Розвиток віртуального довідкового обслуговування, зокрема через чат-боти та інтеграцію з базами знань, дозволить значно полегшити процес консультацій та доступ до необхідної інформації. Покращення доступу до електронних ресурсів через дистанційний доступ і мобільні платформи стане важливим кроком у забезпеченні безперешкодного доступу до наукових матеріалів для віддалених користувачів. Розширення можливостей «Читальні ONLINE» дозволить оптимізувати процес пошуку і читання наукових праць, що сприятиме розвитку професійних дискусій та наукових обговорень. Підвищення інтеграції в міжнародний інформаційний простір дозволить ІФНТУНГ стати частиною глобальної наукової спільноти, збільшуючи видимість наукових досліджень і публікацій університету. Навчання користувачів та впровадження програми регулярних онлайн-курсів, відео-інструкцій і вебінарів допоможе студентам і викладачам більш

ефективно використовувати електронні ресурси бібліотеки, підвищуючи їх обізнаність і навички роботи з сучасними інформаційними технологіями. Розроблений інформаційний продукт «SmartLibrary: Комплексна програма розвитку електронних ресурсів НТБ ІФНТУНГ» є важливим кроком до оптимізації та вдосконалення ресурсів бібліотеки. Програма включає ключові напрямки, такі як модернізація електронного каталогу, розширення електронних ресурсів, вдосконалення віртуального обслуговування, створення мобільного додатку та аналітика активності користувачів, що дозволить зробити бібліотечні сервіси більш доступними, зручними і сучасними.

В цілому, впровадження цих заходів значно підвищить рівень інформаційного обслуговування, покращить користувацький досвід та сприятиме інтеграції ІФНТУНГ у глобальний науковий і освітній простір, відповідаючи вимогам сучасної цифрової ери.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Беззуб І. Бібліотека вищого навчального закладу у формуванні інформаційної культури студента. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/npnbuimviv_2012_33_7.pdf
2. Бережна К. С. Публічні бібліотеки України: вектори модернізації в інформаційному суспільстві. URL: https://eprints.kname.edu.ua/50308/1/dis_Berezhna.pdf
3. Бережна С., Коробкіна О. Цифровізація наукової бібліотеки ЗВО. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/items/366c8ac3-2dc2-4a9c-83ee-3b8e238e1438>
4. Білоус В. С. Дистанційна робота бібліотеки закладу вищої освіти. URL: <https://jtailaw.donnu.edu.ua/article/view/14232/14130>
5. Биков В. Ю., Гуржій А. М., Шишкіна М. П. Концептуальні засади формування і розвитку хмаро орієнтованого навчально-наукового середовища закладу вищої педагогічної освіти. URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/20-25.pdf>
6. Бова І. В. Електронні ресурси бібліотеки у сучасній системі обслуговування Імперативи розвитку електронних бібліотек: pro et contra = Imperatives of the Electronic Libraries Development: pro et contra : матеріали міжнар. веб-конф. (м. Харків, 27 берез. 2024 р.). URL : <library.nlu.edu.ua/biblioteka/Web-konf-2014/Imperatives.pdf>.
7. Бондар І. В. Інтеграція електронних ресурсів у бібліотечному середовищі закладу вищої освіти: переваги та виклики. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. № 2. С. 102-108.
8. Винарчук Т. М. Роль і значення освітніх Веб-ресурсів у забезпеченні безперервної освіти педагога. URL: <http://www.narodnaosvita.kiev.ua>.
9. Вовк Н. С. Використання бібліотечних сторінок у соціальних мережах з метою морально-інформаційної підтримки читачів у березні-квітні 2022 року. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2022. С. 94-105.

10. Грищенко, Т. Б., Нікітенко, О. М. Концепція створення електронних бібліотек для наукових досліджень. Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. URL: <http://www-library.univer.kharkov.ua/ukr/node1.htm>
11. Гуралюк А., Росток М., Вараксіна, Н. Бібліотека у суспільстві знань. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Педагогіка. № 10(19).* URL: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-10\(19\)-10](https://doi.org/10.33296/2707-0255-10(19)-10)
12. Добровольська В. В., Чередник Л. А. Інноваційна діяльність бібліотек в умовах цифрового суспільства. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2023. № 1. С. 5-11.*
13. Жукова В. П. Моделювання бібліотечно-інформаційного сервісу. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/molv_2018_4\(1\)_12.pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/molv_2018_4(1)_12.pdf)
14. Коган К. М. Соціальні мережі як елемент нового соціального середовища. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/Mnf_2014_16_8.pdf
15. Козак Н. Бенчмаркінг як інструмент підвищення конкурентоспроможності компанії. URL: <http://www.management.com.ua/ct/ct003.html#1>.
16. Командровська В. Є. Оцінка стратегії діяльності підприємства за допомогою методу бенчмаркінгу. URL: <http://ecobio.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/download/306/295>.
17. Коржик Н. А. Бібліотеки України як центри національного спротиву. *Вісник Харківської державної академії культури. 2022. Вип. 52. С. 41-49.*
18. Кравець О. В. Бенчмаркінг як метод для покращення діяльності підприємств. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2023/12/12.23._topic_Kravets-56-63.pdf
19. Кунанець Н. Е., Ржеуський А. В. Концепція бенчмаркінгу в бібліотекознавстві. В *Збірник наукових праць Буковинського університету. Економічні науки. 2020. Вип. 10. С. 17-24.*

20. Курбан О. Соціальні мережі як інструмент у галузі PR. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/vkr_2014_10_15.pdf
21. Литвин В. Глобальне науково-інформаційне середовище і електронні ресурси бібліотек. *Бібл. вісник*. 2020. № 6. С. 48-53.
22. Макаrchук О. Бенчмаркінг як стратегія прийняття ефективних управлінських рішень сільськогосподарськими підприємствами URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2011_6/249.pdf.
23. Мар'їна О. Ю. Веб-технології в бібліотеках: нові можливості розвитку комунікаційного середовища. *Вісник Харків. держ. акад. культури*. 2022. Вип. 36. С. 105-114.
24. Мар'їна О. Ю. Інформатизація бібліотек України: стратегії опанування медіапростору. *Вісник Харків. держ. акад. культури*. 2022. Вип. 37. С. 105-113
25. Морщенок Т. С. Бенчмаркінг як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємницьких структур. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/92.pdf.
26. Мілаш О. О. Інформатизація вищих навчальних закладів як пріоритет державної освітньої політики в Україні. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
27. Навольська Н. В Бенчмаркінгу як інструмент підвищення ефективності діяльності підприємств. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/10143/1/Стаття%20бенчмаркінг.pdf>
28. Науково-технічна бібліотека Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. URL: <https://library.nung.edu.ua>
29. Нестеренко О. В. Основні тенденції та напрями розвитку електронних інформаційних ресурсів. *Науково-технічна інформація*. 2021. № 4. С. 3-6.
30. Онищенко О. Адаптація бібліотек до «життя в цифрі». *Бібліотечний вісник*. 2020. № 1. С. 3-8

31. Оніщенко О. Бібліотеки в цифровому середовищі: курс на індивідуальний інтегрований сервіс. URL: <http://irbis-nbu.gov.ua/everlib/item/er-0003476>
32. Оніщенко О. Проблеми адаптації бібліотек до умов цифрової культури. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/bv_2015_6_3.pdf
33. Оніщенко О. С., Дубровіна Л. А., Горовий В. М. Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/E_LIB/PDF/EIF0000096.pdf
34. Пасмор Н. Веб-сайт та соціальні мережі як засіб інтернет-представництва університетської бібліотеки. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/Vsed_2018_3_14.pdf
35. Пригорницька О. Бібліотечні блоги як інструмент просування бібліотеки у віртуальному просторі URL: <http://conference.nbu.gov.ua/report/view/id/340>
36. Про доступ до публічної інформації : закон України: за станом на 13.06.2012 р. URL: <http://www.google.com.ua>
37. Про інформацію: закон України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/>
38. Про Національну програму інформатизації : закон України: за станом на 30.07.2010 р. URL: <http://www.google.com.ua>
39. Про освіту: закон України. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T172145>
40. Резніченко, В. А., Захарова, О. В., Захарова, Е. Г. Електронні бібліотеки: інформаційні ресурси та сервіси. *Проблеми програмування*. 2021. № 4. С. 60-72.
41. Рижа М. Бібліотечні блоги та сторінки в соціальних мережах URL: <http://www.rdobd.com.ua/?catid=56:2010-0813>.

42. Ржеуський А., Кунанець Н. Бенчмаркінг електронних інформаційних ресурсів бібліотек закладів вищої освіти України URL: <http://v-khsac.in.ua/article/view/283239>
43. Ржеуський, А., Кунанець, Н., Добровольська В. Електронні інформаційні ресурси бібліотек галузевих закладів вищої освіти України під час карантинних обмежень та воєнного стану. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 2023. № 11. С. 96-110. URL: <https://doi.org/10.31866/2616-7654.11.2023.282667>
44. Савчук Т. Веб-сайт бібліотеки вищого навчального закладу: URL: images/documents/3133/manifest_last.pdf
45. Спірін, О. М., Яцишин, А. В., Іванова С. М. Використання електронних систем відкритого доступу для інформаційно-аналітичної підтримки педагогічних досліджень. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2020. № 55(5). С. 136-174.
46. Тітов С. В. Інформаційно-освітнє середовище навчального закладу: розвиток засобів і способів комунікаційної й інформаційної взаємодії *Вісн. Харк. держ. академії культури*. 2020. Вип. 43. С. 144-150.
47. Ульченко Ю. В. Управління розвитком електронної бібліотеки в освітньому середовищі вищого навчального закладу URL: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2349/Ylchenko.pdf?se>
48. Христенко О., Манжос С. Застосування бенчмаркінгу в системі управління підприємством. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/3906/1/Христенко%252c%20Манжос-pages-153-158.pdf>
49. Черновол Є. О., Чепелюк А. В., Куртяк Ф. Ф. Щодо цифровізації освітнього процесу у закладах вищої освіти України: нові можливості та перспективи. URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/Черновол+Євгеній>

50. Чумак Є. Електронні бібліотеки як вагомий складник національного інформаційного простору України. URL: https://libkor.com.ua/storage/php/periodic_theme_files/elektronni_biblioteki.pdf

Науково-технічна бібліотека ІФНТУНГ

Головна Фотогалерея Контакти Віртуальна довідка Електронний каталог Науковий архів Каталог дисертацій Рідкісні видання Скановані книги Читальня ONLINE Відеоінструкція

Меню

- Новини
- ▶ Про бібліотеку
- ▶ Користувачам
- Нові надходження
- ▶ Інформаційні ресурси
- Фонд рідкісних видань
- Заходи бібліотеки
- Віртуальні презентації
- ▶ Методична робота
- ▶ Обласне методичне об'єднання

Пошук

Пошук на сайті:

Пошук

Цифрова бібліотека АСМ

Вітаємо Вас на сайті Науково-технічної бібліотеки Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

Путівник по бібліотеці

Календар

Рисунок А 1 – Сайт НТБ ІФНТУНГ

ДОДАТОК Б

Довідка

Інформаційно-бібліографічне обслуговування віддалених користувачів Науково-технічна бібліотека здійснює через віртуальну довідкову службу, послуги якої надаються безкоштовно. Служба працює з понеділка по суботу, з 9.00 до 17.00 год. Запити, що надійшли у вихідні та святкові дні, виконуються у перший робочий день після них. Термін виконання довідок залежить від їх складності (від 1 до 3 днів).

Перш ніж задати питання, рекомендуємо звернутись до «Архіву виконаних довідок», можливо там ви знайдете вже готову відповідь.

Просимо Вас обов'язково уточнювати мету запиту та обсяг необхідної інформації. Точний і повний запит забезпечує якісне виконання довідки. До виконання приймаються запити:

- про наявність у фондах бібліотеки конкретного видання;
- фактографічні, що містять фактичні відомості і дані щодо конкретних фактів, подій, персоналій;
- тематичні (підбір літератури за конкретною темою - до 10-15 назв);
- про уточнення бібліографічних даних видання.

Обмеження:

- некоректні запитання видаляються;
- не розглядаються запитання, пов'язані з наданням рефератів та наукових, дипломних, курсових, контрольних робіт;
- не надаються відповіді на запитання, що порушують чинне законодавство України та не відповідають морально-етичним нормам;
- служба не займається розв'язуванням математичних та інших задач, питаннями політичного та дозвілєвого порядку.

Копії документів не надсилаються.

Add guestbook entry

Ім'я: *

Повідомлення: *

Рисунок Б 1 – Віртуальна довідка НТБ ІФНТУНГ

Фонди

Виберіть фонд для перегляду його зібрань.

Архів наукових матеріалів 8634

У фонді містяться електронні наукові матеріали ІФНТУНГ

Видання науково-технічної бібліотеки 82

У фонді містяться бібліографічні видання та матеріали з науково-дослідної роботи НТБ

Інтелектуальна власність 412

У фонді містяться патенти на винахід та на корисну модель ІФНТУНГ

Перегляд

Автор	Тема	за датою випуску
Копей, Б. В. 143	свердловина 190	2020 - 2025 6
Крижанівський, Є. І. 128	well 175	2010 - 2019 5
Карпаш, О. М. 115	екологічна безпека 105	2000 - 2009 2
Чудик, І. І. 106	математична модель 95	1990 - 1999 6
Карпаш, М. О. 88	mathematical model 92	1972 - 1979
Кісіль, І. С. 85	gas 89	
Кондрат, Р. М. 76	газ 84	
Грудз, В. Я. 73	напружено-деформований стан 84	
Копей, В. Б. 72	бурильна колона 70	
Горбійчук, М. І. 71	natural gas 69	
далі >	далі >	

Рисунок В 1 – Науковий архів НТБ ІФНТУНГ

ДОДАТОК Г

Електронний каталог науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ

Класифікатори

- [АПП \(ББК\)](#)
- [АПП \(УДК\)](#)
- [ББК](#)
- [ВАК](#)
- [Видання з грифом МОНУ](#)
- [Каталоги НТБ ІФНТУНГ](#)
- [Класифікатор нормативних документів \(КНД\)](#)
- [Література для підготовчого відділення \(іноземці\)](#)
- [Міжнародна патентна класифікація \(МПК\)](#)
- [Періодичні видання університету](#)
- [Рекомендована література в електронному вигляді для студентів 1-5 курсів](#)
- [Рубрики](#)
- [Спеціальність](#)
- [УДК](#)
- [Яцишин Теодозія Михайлівна](#)

Рисунок Г 1 – Електронний каталог науково-технічної бібліотеки ІФНТУНГ